Kandil Gecelerine Reddiye

Mustafa Dönmez

Peygamber salallahu aleyhi ve sellem'den kutlaması hakkında sahih bir nakil sabit olmayan ve genellikle islam aleminde ve özellikle de ülkemizde, kutlanan bazı kandil geceleri hakkında, müslümanları uyandırmayı kendimize görev bilerek bu araştırmayı yaptık. Cenabı Hak'dan bütün müslümanlar için faydalı olmasını dileriz.

Şimdi ise bu kandil gecelerini tertip üzerine arz edip, onları kutlamanın meşru ve gayrı meşru olması konusunda İslam alimlerinin görüşlerini de zikredeceğiz.

1) MEVLİT KANDİLİ:

İsminden de anlaşıldığı üzere Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in doğduğu gecedir, Rabi'u'l-Evvel ayının on ikinci gecesine rastlamaktadır. Bu gecenin ne fazileti ve ne de kutlanması hakkında hiç bir rivayet sabit olmamıştır. Dolayısıyla Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem doğum gecesini ne kendisi ne ashabı ve ne de selefi salibin kutlamış değildir. Bunun üzerine İlim ehli bu geceyi o maksatla ihya etmeyi ve de mevlit okumayı dinde ihdas edilmiş bir bid'at saymışlardır. Nitekim okunan mevlidin de bu babtan sayıldığı ilim ehiince malumdur.(l)

2) REGAİP KANDİLİ:

Bu geceyi İhya etrnek maksadıyla Recep ayının ilk Cuma gecesi yani akşamla yatsı arası kılınan on iki rek'atlık namazın ve bu geceninfaziletihakkındadayanılan rivayet şudur:
Enes İbn Malik (radıyallahuanhu) Allah Rasulu (sallallahu aleyhi ve sellemj'in şöyle dediğini rivayet ederi:

"Recep ayında orucun faziletini zikrettikten sonra, devamla) "O aydabulunan İlk Cuma gecesinden gafil olmayın. Çünkü o, meleklerin regaip diye isimlendirdikleri bir gecedir. Kim recep ayının ilk Perşembe gününü oruç tutar veo günün, akşamla yatsı arası on İki rekat namaz kılarsa, (namazın keyfiyetini açıkladıktan sonra) Ailah-uTeala o kimsenin günahlarını bağışlar" (2)

İbnu'l-Cevzi bu hadis hakkında şunları söyler:

"Bu hadis Allah Rasulu (sallaliahu aleyhi ve sellem) üzerine uydurmadır. Ali İbn AbdiÜah İbn Cahdami bu rivayetiyle ilim ehli tarafından itham olunup yalancı sayılmıştır. Şeyhimiz hafız Abdulvahab'ı şöyle derken işittim: Bu hadisin ravileri meçhuldür. Ravilerle ilgili bütün kitaplarda onları aradım ve bulamadım". (3)

İbnu'l-Cevzi sözüne şöyle devam eder:

"Bu hadisi uyduran kimse bid'atında çok aşırı gitmiştir. Çünkü bu namazı kılan kimse önce gündüz oruç tutacaktır. Belki de o günün gündüzü çok sıcaktır, oruçlu olunca da akşam namazına kadar haliyle yemek yeme imkanı bulamıyacaktır akşam namazından sonra, bu namaz için uzun tesbihat sebebiyle kıyamda ve secdede duracak gayet eziyet çekmiş olacaktır. Ben doğrusu ramazan ve teravih namazlarına nazaran insanların bunda, nasıl izdihamlaştıklarını kıskandım. Bilakis bu namaz halk indinde diğerinden daha büyük ve değerlidir. Çünkü bu namazda diğer beş vakit namaza gelmeyenler hazır bulunuyor.(4)

Hafız Ebu'l-Hitab ise şunu söyler: "Regaib namazını uydurmakla ittiham edilen kimse Ali Ibn Abdillah İbn Cahdami'dir. Meçhul olan raviler üzerine uydurmuştur. Ki bunlar, kitabların tümünde mevcut değildir.(5)

Hafız el-irakı şöyle der:

"Rezzin, kitabında bunu irad etmiştir. O uyydurma bir hadistir" (6)

İmam Tartuşi şu sözünü ekler:

"Receb ayındaki regaip namazı ise, Beyti'l-Makdis'de bizim bulunduğumuz yerde ancak h.480 senesinde ihdas (uydurulmuş) edilmiştir. Bundan Önce bu namazı ne gördük ve ne de duyduk". (7)

Görüldüğü gibi bu gecede mevlit okuma işi bu namaza nisbeten yeni sayılıp daha sonra uydurulmuştur.

3) Mİ'RAC KANDİLİ:

Recep ayının yirmi yedinci gecesidir. Sünnet ve Bİd'atler kitabının yazarı (rh) recep ayındaki bid'atler bölümünde şunları söyler:

"Mi'rac kıssasını okuyup recep ayının yirmi yedinci gecesini kutlamak ve bazı insanların bu geceye has bazı zikir ye ibadette bulunmaları bid'attır. Recep, Şa'ban ve Ramazan aylarında okunan -gayrı sabît-dualar bid'at ve uydurmadır, şayet bunlarda bir hayır olmuş olsaydı bizden öncekiler bunda bizleri geçerlerdi. ¸İsra, Mi'rac ve mezkur ayın ihyasına dair hiç bir delil kaim olmamıştır". (8)

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye'de Recep ayının yirmi yedinci gecesi ile ilgili olan namaz hakkında şöyle der:

"Muteber alimlerin belirttiği gibi; İslam alimlerin ittifakıyla bu, (namaz) meşru değildir. Bu ancakcahil ve bid'atçı kimseden sudur eder,"(9) Bu gecedede mevlit okumak adet halini almıştır. Böylelikle bir bid'ata diğer bir bid'at eklenmiş olunmaktadır.

4) BERAAT KANDİLİ:

Beraat Kandili ise Şaban ayının ortasında olan geceye denilmektedir. Bu gecenin faziletiyle ilgili bazı rivayetler gelmiştir. Örnekolarak bir kaçını zikredelim.

Hz. Ali (radiyallahu anh)'dan Allah Rasulu (sallallahu aleyhi ve sellem) şunu demiştir:

"Şaban ayının ortasında olan gece olunca, gecesini ihya eden gündüzünü de oruçlu geçirsin" (10)

Diğer bir rivayet ise şöyledir: Ebu Musa el-Eş'ari (radiyallahu anh)'dan Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir:

"Şaban'ınortasındabulunan gecede Allah-u Teala mahlûkatına nazar eder. Müşrik ile cimri müstesna olmak üzerebütün mahlukatını affeder. (11)

Yine başka bir rivayette de şöyledir:

Hz.Aİşe(radiyallahuanha)'danNebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir:

"Bu gecede Adem oğlundan her doğacak ve ölecek olan yazılır. Ve yine bu gecede onların amelleri yükselir ve rızıkları iner". (12)

Ancak bu rivayetlerde zikrettiğimiz rivayetlerden hiç birisi sahih değildir. İlk rivayet Hz. Ali'nin rivayetidir.

İmam Busiri şöyle der: ,. ••, "Bu rivayetin senedinde İbnu Ebi Sebure vardır. Asıl ismi, Ebu Bekr İbn Abdillah İbn Muhammed İbn Ebi Seburedir. İmam Ahmed İbn Hanbel ve Yahya İbn Ma'İn; bu adamın hadis uyduran bir kimse olduğunu söylediler."(13)

İkinci rivayete gelince, Ebu Musa el-Eş'ari'nindir. İmam Busiri der ki:
"Ebu Musa'ya ait hadisin senedi zayıftır. Bu da Abdullah bin ebi Lehi'a'nın zayıf oluşundandır. Birde Velid bir Müslim'in tedlis yapması söz konusudur.(14)

Diğer rivayette Hz. Aişe'nindir. Hz. Aişe'nin Ebu Musa'nın rivayetine benzeyen başka bir hadisi daha vardır. İmam Beyhaki, iki rivayeti de Da'vut'ul-Kebir kitabında tahricettikten sonra şöyle der:

"Bu hadisin isnadında ve öncekinde de meçhul olan kimseler vardır. Diğeri birine inzimam edilince biraz kuvvet kazanır." (15)

Bid'at İle İlgili eserinde bu rivayetleri serdeden Ebu Şame akabinde şunu söyler:

'Bu rivayetlerde hususi bir namazın beyanı yoktur. Ancak bu gecenin faziletini belirtmektedir. Geceyi ihya etmek ise bütün senenin gecelerinde olduğu gibi müstehabtır. Mahzur ve münker olan şey. bazı geceleri hususi bir keyfiyette hususi bir namazla tahsis etmek, Cuma, Bayram ve Teravih gibi ve bunu da islamın şiarından olan mezkur ibadetler gibi izhar etmektir. (16)

BERAAT KANDİLİNDE KILINAN NAMAZ

Aileme Ali ibn ibrahim bu namaz hakkında şöyle der:

•Şaban ayının ortasında geceleyin kılmak üzere ihdas edilen (Uydurulan) onar defa ihlas suresi okumak suretiyle cemaatle kılınan Cuma ve Bayramlardan daha fazla önem verilen yüz rek'atlık elfiye namazına gelince, hakkında ancak ya zayıf ya da uydurma haber ve eser gelmiştir. Kut'ul-Kulub ve Ihyau Ulumu'd-Din sahihlerini zikretmesine veya Salebi tefsirin kadir gecesi olduğunusöylemesinealdanma.'(17)

Hafız İrakı Şöyle der:

'Beraat namazı hakkındaki hadis batıldır (18).

İbnu'l-Cevzi'de: 'Şüphesiz bu hatife uydurma" demektedir '(19)

Şeyhu'l-İslam ibnu Teymiyye de buna benzer söz söylemiştir.(20)

BU NAMAZIN ÇIKIŞ TARİHİ:

İmam Tartuşi şöyle anlatır: "Bana Ebu Muhammed el-Makdisi haber vererek dedi ki: Bu, bizde ilk olarak 448 h. senesinin evvelinde ihdas edilmiştir. Nablus şehrinde İbnu Ebi'l-Hamra adıyla tanınan birisi Beyt'l-Makdise geldi Güzel tilaveti vardı, kalktı ve Mescidi Aksada Şaban ayının ortasında (15'inde) bulunan gecede namaz kıldı arkadan ona birisi uydu

ondan sonra bir başkası daha sonra bir diğeri eklendi, neticede namazı bitirinceye kadar kalabalık bir cemaa! oldu. Gelecek sene yine geldi ve arkasında birçok insan bu namazı kıldı. Mesciddebuyayıldı. Böylelikle Mescidi aksa'a ve insanlarının evlerinde bu namaz intişar etti. Daha sonra bir sünnetmiş gibi günümüze kadar bu namaz devam edegeldi. (21) Nitekim aynı şekilde bu gecenin İhyası için camilerde mevlit okunmaktadır. Bunun sebebi ise şeytanın bu cahillere amellerini süslü ve meşru göstermesidir.

Bazı kimseler insanların manevi gıdalarını tıkadığımız İddiasıyla bu makaleyi hoş görmeyebilirler. Ancak bu gibi kardeşlerimize Peygamber (sal lallahu aleyhi vesellem)'in Hz. Aişe(radiyallahu anha)'dan gelen sahih bir hadisi şerif i hatırlatmak isteriz.

"Kim bizim üzerinde bulunmadığımız bir ameli işlerse, o amel merduttur'(22) Binaenaleyh, sahih dellillere dayanmayan herhangi bir amel manevi bir gıda değildir.

Cenabı Hak cümlemize hakkı hak bilip ona tabi olmayı ve batılı da batıl bilip ondan kaçınmayı nasip eylesin ve bizleri kendi rızasına uyguna ameller İşlemeyi nasip ve müyesser kılsın.

Dipnotlar

1) Hayrettin Karaman Islamtn ışığında günün meseleler: s. *121 '*
2) Ebu Şame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s. 39-40
3)age esers. 40 İbnu't-Cevzi, el-Mevdu'atc.2s. 125-126
4) Ebu Şame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s.30. İbtıu'l-Cevzi. el-Meydu'at c.2s. 127
5)EbuŞ3me el-BaisuAla inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s.40
6)Çukayn, Es-Sunenu ve'l-Mubîede'at s. 140
7) Tatusi, EI-Havadisu ve'l-Bida'us. 133
8) Şukayri, Es-Sunenu ve 'l-Mubtede 'at s, 143 9}age. s.143
10)ibn MacE Süneni: 1388. Beyhaki, Fedailu'l-Evkst:24, Şuabu'l-İmanda3542. Ibnu'l-Cevzi, EI-ile!u'l-Mutenahiye, c.2s. 71
11) Buseyri, Misbatıu'z-Zucace fi Zevaidi İbn Mace c.2 s. 10
12)İmamBeyhaki, Ed-Da'vut'l-Kebirteiyaıma)EbuŞame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s. 35
13)Busiri, agec.2s.10
14)age c.2s.W
15) İmam Beyhaki, Ed-Da 'vut't-Kebir (e! yazma)
16) Ebu Şame el-Baişsu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s. 35
17)MuhanmedTahirBinAliel-Hindi, Tezk i rai u'l-Mevduat s.45
18)Şukayri, Es-Sunenu ve'l-Mubtede'at s. 144
19)ibnu't-Cev2İ, el-Mevdu'at c.2 s. 127
20) İktidau's-Sıtatu'l-Mustakim c. 2 s. 632,639
21) Tartuşi, EI-Havadisu ve'l-Bida'u s. 132
22) Buharı, Müslim.